

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

RAPPORT

Kwaliteitsonderzoek bij de Scholengemeenschap Bonaire, unit Speciale Lesplaatsen

Plaats: Kralendijk
BRIN-nummer: 30GR
Datum schoolbezoek: 18 maart 2019
Rapport vastgesteld op 17 mei 2019 te Tilburg

Samenvatting

De inspectie van het onderwijs heeft op 18 maart 2019 een onderzoek uitgevoerd op de Unit Speciale Lesplaatsen van de Scholengemeenschap Bonaire. Dit onderzoek heeft enerzijds het doel te verifiëren of het kwaliteitszorgsysteem van de school naar behoren werkt en of de bereikte basiskwaliteit nog steeds van kracht is. Anderzijds willen wij door ons toezicht school en bestuur stimuleren om met elkaar te werken aan verdere kwaliteitsverbetering van het onderwijs. Hieronder vatten we eerst samen, onder het kopje 'Wat gaat goed', welke onderdelen wij van de school als voldoende hebben beoordeeld. Daarna vatten we, onder het kopje 'Wat kan beter', samen bij welke onderdelen er nog ruimte is voor verbetering. Onder het kopje 'Wat moet beter' vatten we eventueel samen of er sprake is van wettelijke tekortkomingen.

Bestuur: Stichting Scholengemeenschap Bonaire
Bestuursnummer: 21340
School: Scholengemeenschap Bonaire, unit Speciale Lesplaatsen
Totaal aantal leerlingen: 240
BRIN: 30GR

Wat gaat goed?

De leerlingen zijn goed betrokken bij de lessen en leren de dingen die ze nodig hebben als ze zelfstandig wonen, verder leren of een baan hebben. De docenten hebben voor bijna alle leerlingen een goede aanpak gevonden op een van de lesplaatsen. De schoolleiding en de docenten vragen zich steeds af of de lessen nog beter kunnen en passen daarom vaak nieuwe ideeën toe. De lessen worden vaak beoordeeld om na te gaan of de leerlingen goed les krijgen. Op de unit gaat het er ordelijk aan toe en er is een prettige en collegiale sfeer, waarin de collega's elkaar stimuleren om hun onderwijs te verbeteren.

Wat kan beter?

Wat een individuele leerling in het praktijkonderwijs leert zou nog beter afgestemd kunnen worden op de mogelijkheden en de interesses van die leerling, die beschreven staan in het onderwijsontwikkelingsplan. Verder werken de leerlingen van de lesplaats op het Liseo, volgens een online-programma. Zij missen hierbij soms de uitleg en begeleiding van een vakdocent. Tot slot hebben de leerlingen uit cluster 4 baat bij voldoende lessen in de beroepsgerichte vakken en dit jaar is dat organisatorisch niet mogelijk gebleken. De school wil het onderwijs dan ook zo organiseren dat deze leerlingen meer uren beroepsgericht onderwijs kunnen volgen.

Wat moet beter?

Sinds het vorig jaar is het verplicht om op elke school iemand aan te stellen die het beleid tegen pesten coördineert en bij wie klachten over pesten gemeld kunnen worden. Ook moeten alle leerlingen jaarlijks bevraagd worden over hun veiligheid op de

school. Deze zaken ontbraken ten tijde van ons onderzoek nog in het veiligheidsbeleid van de unit. Inmiddels heeft de directie deze tekortkomingen hersteld.

Afspraken over vervolgtoezicht

We zullen de school in principe weer bezoeken in 2020 voor een voortgangsgesprek.

Inhoudsopgave

Samenvatting 2

- 1 Opzet van het onderzoek 5
- 2 Hoofdconclusie en vervolg 7
- 3 Resultaten van het onderzoek 8
- 4 Reactie van het bestuur 13

1 Opzet van het onderzoek

De inspectie heeft op 18 maart 2019 een onderzoek uitgevoerd op de Unit Speciale Lesplaatsen van de Scholengemeenschap Bonaire.

Toezichthistorie

In 2017 behaalde de unit basiskwaliteit. In 2018 voerde de inspectie een voortgangsgesprek met de unitdirecteur. Volgens de reguliere planning hebben wij in 2019 een kwaliteitsonderzoek uitgevoerd.

Werkwijze

Wij vormen onze oordelen door de onderwijspraktijk van de school te toetsen aan de standaarden uit het onderzoekskader 2017 voor het toezicht op het voortgezet onderwijs (Bijlage 6: Waarderingskader Onderwijs in Caribisch Nederland).

Tabel overzicht standaarden

Standaard	Onderzocht
Onderwijsproces	
OP1 Aanbod	•
OP2 Zicht op ontwikkeling	•
OP3 Didactisch handelen	•
OP 7 Praktijkvorming/Stage	
Examinering en diplomering	
ED1 Kwaliteitsborging examinering en diplomering	
ED2 Exameninstrumentarium	
ED3 Afname en beoordeling	
Schoolklimaat	
SK1 Veiligheid	•
Onderwijsresultaten	
OR1 Resultaten	•
Kwaliteitszorg en ambitie	
KA1 Kwaliteitszorg	•
KA2 Kwaliteitscultuur	•
KA3 Verantwoording en dialoog	

Onderzoeksactiviteiten

Het onderzoek bestond uit de volgende activiteiten: Wij hebben documenten bestudeerd die de unit ons had toegestuurd. Op Bonaire startten wij ons onderzoek met een presentatie van het bestuur (in aanwezigheid van de algemeen directeur) over de stand van zaken op de gehele scholengemeenschap. Dit gebeurde aan de hand van de vragen: wat gaat goed? Wat moet beter? En wat kan beter? Het onderzoek op de unit zelf begon eveneens met een presentatie van de unitdirecteur over de ontwikkelingen sinds het laatste kwaliteitsonderzoek. Vervolgens hebben wij lessen geobserveerd op alle verschillende lesplaatsen en gesprekken gevoerd met docenten, de orthopedagoog en de schoolleiding. Tot slot hebben wij een eerste voorlopige terugkoppeling gegeven aan de unitdirecteur en de algemeen directeur.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 staan de oordelen, de conclusie en het vervolgtoezicht. Hoofdstuk 3 gaat verder in op de resultaten van het onderzoek op de onderzochte standaarden.

Legenda

Beoordelingen zoals ze in de rapportages worden weergegeven

Goed - G
Voldoende - V
Onvoldoende - O
Kan beter – K

Kwaliteitsgebieden

Onderwijsleerproces
Examinering en diplomering
Schoolklimaat
Onderwijsresultaten
Kwaliteitszorg en Ambitie

2 Hoofdconclusie en vervolg

Op 18 maart 2019 hebben wij een onderzoek uitgevoerd op de unit Speciale Lesplaatsen van de Scholengemeenschap Bonaire.

De kwaliteit van het onderwijs op de unit Speciale Lesplaatsen voldoet nog steeds aan de eisen van de basiskwaliteit. De kwaliteitszorg functioneert zodanig dat het management en ook het bestuur voldoende zicht te hebben op de kwaliteit en om verdere kwaliteitsverbetering mogelijk te maken. Op één punt voldoet het beleid nog niet aan de veranderde regelgeving. Hierover hebben wij met het bestuur de volgende afspraak gemaakt.

Tekortkoming	Wat verwachten wij van het bestuur?	Wat doen wij?
De unit hanteert geen instrument waarmee jaarlijks de veiligheid van de leerlingen wordt gemonitord. Ook is er nog geen veiligheidscoördinator aangesteld of een persoon waarbij pestgedrag gemeld kan worden. Hiermee voldoet het bestuur niet aan artikel 4a, eerste lid van de WVO BES.	Het bestuur brengt het veiligheidsbeleid op de unit vóór 1 mei in overeenstemming met artikel 4a van de WVO BES en stelt ons hierover in kennis.	Het bestuur heeft binnen de rapportage periode voldaan aan de gemaakte afspraak en hiermee is de geconstateerde tekortkoming binnen de gestelde termijn hersteld en komen te vervallen.

3 Resultaten van het onderzoek

Onderwijsleerproces

Standaard	Onderzocht	Oordeel
Onderwijsproces		
OP2 Zicht op ontwikkeling	•	V
OP3 Didactisch handelen	•	V

OP1

Aanbod: meer mogelijkheden

Het onderwijsaanbod van de unit Speciale Lesplaatsen bereidt de leerlingen voldoende voor op de arbeidsmarkt, het vervolgonderwijs en de samenleving. Een groot deel van de leerlingen volgt praktijkonderwijs. Hun leerstofaanbod voldoet aan de wettelijke vereisten en is voldoende afgestemd op de specifieke onderwijsbehoeften van de individuele leerling. Op de overige speciale lesplaatsen is de leerlingenpopulatie nog meer heterogeen. Het betreft leerlingen die om uiteenlopende redenen geen onderwijs kunnen volgen in een reguliere onderwijssetting. Omdat er op Bonaire geen mogelijkheid is om deze leerlingen te verwijzen naar speciaal onderwijs heeft het bestuur ervoor gekozen om voor de verschillende doelgroepen successievelijk verschillende speciale lesplaatsen te creëren. Naast het praktijkonderwijs kent de unit nu ook:

- een internationale Schakelklas;
- een afdeling voor leerlingen uit cluster 3;
- een afdeling voor leerlingen uit cluster 4;
- een groep voor leerlingen met internaliserende problematiek;
- een vijfde jaar voor het praktijkonderwijs met voorbereiding op en na toelating ook het volgen van een entreeopleiding (mbo niveau 1).

De leerlingen van het vijfde jaar zitten momenteel nog in de voorbereidende fase voor de entreeopleiding. Het onderwijs en de examinering van de entreeopleidingen zal verzorgd worden in samenwerking met de docenten van de unit mbo en Forma. De precieze afspraken hierover zijn nog in voorbereiding.

Voor de meeste lesplaatsen is inmiddels een geschikt leerstofaanbod bepaald en ook een adequate didactische aanpak. De leerling werkt in voldoende mate op het eigen niveau en in de voor hem of haar meest geschikte lesplaats. Wel heeft het bestuur naar aanleiding van haar evaluaties en audit zelf vastgesteld dat het aanbod op de volgende punten nog bijgesteld moet worden:

- De leerlingen van cluster 4 kunnen op de huidige onderwijslocatie onvoldoende gebruik maken van onderwijsfaciliteiten voor de beroepsgerichte vakken. Dat zal vanaf het volgend schooljaar zijn verholpen.
- Verder werkt de groep leerlingen met internaliserende problematiek op eigen niveau zelfstandig aan onderwijsopdrachten via een online onderwijstool. Er is

weliswaar ondersteuning aanwezig in het lokaal, maar de leerlingen hebben behoefte aan meer vakgerichte begeleiding en coaching ter bevordering van hun sociale competenties. Ook hierin wil het bestuur met ingang van het volgend schooljaar voorzien.

OP 2

Zicht op ontwikkeling: scherp zicht, meer handvatten gewenst voor docenten

De unit Speciale Lesplaatsen heeft voldoende zicht op de ontwikkeling en de onderwijsbehoeften van hun leerlingen. Het onderwijsontwikkelingsplan van de leerlingen bevat uitgebreide informatie over zijn of haar specifieke onderwijsbehoeften. Daarnaast zijn de beoordelingen opgenomen van de verschillende competenties die de leerling zich eigen maakt bij de verschillende vakken. Zowel van de theoretische als de praktijkvakken wordt nauwgezet bijgehouden welke vaardigheden de leerling beheerst. De school analyseert deze gegevens in voldoende mate en stelt indien nodig het onderwijsaanbod bij. Er is regelmatig overleg over de vorderingen van de leerlingen en dagelijks geeft de mentor een lesuur coaching. De begeleiding wordt verder ondersteund door de orthopedagoog en de casemanager van het Expertisecentrum Onderwijszorg (EOZ). Ook is de schoolmaatschappelijke werker enkele dagdelen per week aanwezig voor de ondersteuning van de leerlingen. Volgens de orthopedagoog zou de begeleiding gebaat zijn bij nog meer inzet van maatschappelijk werk.

De orthopedagoog stelt de onderwijs-ontwikkelplannen (OOP's) nauwgezet samen op basis van de onderwijs- en ondersteuningshistorie van de leerling, de diagnoses en testuitslagen en de ambities en de mogelijkheden van de leerling. In algemene termen worden verder tips gegeven voor de wijze waarop de docenten in hun lessen rekening kunnen houden met de specifieke onderwijsbehoeften van de betreffende leerling. Dit gebeurt meestal in algemene termen. Het is aan de docent om op basis van deze algemene tips de leerling concreet te helpen. Maar omdat alle leerlingen een OOP hebben is het niet doenlijk voor de docenten om hun lessen systematisch af te stemmen op alle OOP's. Hierdoor hebben de OOP's momenteel onvoldoende concreet invloed op de dagelijkse lessen van de leerling. Dit aandachtspunt had de orthopedagoog zelf ook al benoemd. Zij zoekt samen met de schoolleiding naar een invulling van de OOP's die concretere handvatten biedt voor de docenten.

OP 3

Didactisch handelen: De leerling is actief

Het didactisch handelen van de docenten voldoet aan de eisen. In de lessen heerst over het algemeen rust en orde en een taakgerichte en prettige werksfeer. Bij incidenten handelen de docenten adequaat. De lessen verlopen volgens een duidelijke structuur volgens de vaste methodiek waarmee alle vakken werken. De leerlingen weten wat er van hen verwacht wordt en ook wat het nut is van de opdrachten. Zij zijn dan ook voldoende betrokken bij de onderwijsactiviteiten. Er is meer afwisseling in werkvormen en dat stimuleert de concentratie van de leerlingen. Naast het digitaal werken met Snappet, voorziet de weektaak nu ook in andersoortige opdrachten en besteedt de docent meer tijd aan klassikale of individuele uitleg. De docenten slagen er op de verschillende lesplaatsen in om nuttige opdrachten te geven, die passen bij de

mogelijkheden en ook bij de leefwereld van de leerling. Verder hebben wij goede voorbeelden gezien van aandacht van de docenten voor taalverrijking.

Bij het geven van feedback tijdens de lessen formuleren wij het volgende aandachtspunt. De beoordelingsformulieren voor de praktijkvakken bevatten heldere beoordelingen voor de verschillende vaardigheden. Wanneer de docent bij die scores ook nog kort feedback zou vermelden, zou dit de student in staat stellen te leren van zijn fouten en handvatten bieden voor zijn volgende opdracht.

Schoonklimaat

Standaard	Onderzocht	Oordeel
Schoonklimaat		
SK1 Veiligheid	•	V

SK 1

Veiligheid: voldoet, beleid in ontwikkeling

Het team van de Speciale lesplaatsen waarborgt in voldoende mate een veilige omgeving voor de leerlingen. Er is in het algemeen sprake van een prettige sfeer op de locaties en er is veel aandacht voor het welbevinden van de leerlingen, bijvoorbeeld tijdens de dagelijkse coachingsuren. De directie is bezig met de voorbereiding en implementatie van een meer systematisch veiligheidsbeleid met een pestprotocol en een protocol seksuele intimidatie. Het beleid voorzag ten tijde van ons onderzoek nog niet in een instrument waarmee jaarlijks onderzocht wordt hoe het staat met de veiligheid van de leerlingen en ook was er nog geen veiligheidscoördinator of een aanspreekpunt voor pestgedrag aangesteld. Deze laatste zaken zijn sinds 2018 wettelijk vereist in artikel 4a van de Wet op het voortgezet onderwijs. Het bestuur heeft binnen de rapportageperiode deze tekortkoming hersteld.

Onderwijsresultaten

Standaard	Onderzocht	Oordeel
Onderwijsresultaten		
OR1 Resultaten	•	Geen oordeel

OR1

Resultaten

Voor de onderwijsresultaten zijn in Caribisch Nederland geen normen vastgesteld. Daarom geven wij voor dit kwaliteitsgebied geen oordelen. Wel beschrijven wij de onderwijsresultaten en vergelijken die met vorige schooljaren.

Onderwijs	Jaar	Aantal uitgestroomde leerlingen na voltooiing opleiding	Succesvol	Niet succesvol of onbekend	Succespercentage
PrO	2017-2018	26	8	18	69
ISK	2017-2018	7	4	3	57

Bij het uitstroompercentage van het Pro moet vermeld worden dat er behalve de leerlingen die in het vierde jaar zijn uitgestroomd ook de leerlingen hebben opgenomen die de school niet hebben verlaten, omdat ze een vijfde leerjaar volgen dat SLP tegenwoordig aanbiedt. Ook dit vervolg op het vierde leerjaar kan als succesvol worden aangemerkt.

Een deel van de leerlingen meldde zich in de voorgaande jaren na het vierde leerjaar aan bij Forma voor een traject 'Basico' in het kader van de Sociale kanstrajecten. Dit traject vormt een voorbereiding op de arbeidsmarkt. Omdat ook het praktijkonderwijs opleidt voor de arbeidsmarkt kon in die gevallen niet worden gesproken van passend vervolgonderwijs en dus ook niet van succes. Bij Forma waren de kansen op een baan namelijk ook erg klein. De uitstroom van het praktijkonderwijs naar een traject 'Basico' komt in 2017-2018 niet meer voor doordat de SLP deze leerlingen nu een vijfde leerjaar aanbiedt, waarin overgestapt kan worden naar een entree opleiding (mbo).

Kwaliteitszorg en ambitie

Standaard	Onderzocht	Oordeel
Kwaliteitszorg en ambitie		
KA1 Kwaliteitszorg	•	V
KA2 Kwaliteitscultuur	•	G

KA1

Kwaliteitszorg: doelgericht

Het bestuur en de unit verbetert op basis van de kwaliteitszorg haar onderwijs effectief. De systematiek biedt bestuur en schoolleiding ook scherp zicht op de kwaliteit van het onderwijs.

De sturing van de schoolleiding op onderwijsontwikkeling en kwaliteitsverbetering is doelgericht en succesvol. Zij heeft een heldere onderwijskundige koers uitgezet en verbetert op basis daarvan het onderwijs op de unit. De ontwikkeling van het onderwijs uitte zich de afgelopen jaren enerzijds in het opzetten van verschillende nieuwe lesplaatsen met onderwijs dat is afgestemd op specifieke groepen leerlingen die elders niet adequaat bediend konden worden. Anderzijds verbeterde de schoolleiding de kwaliteit van het onderwijsproces op de unit sterk. De unit monitort de kwaliteit van haar onderwijs intensief. Namens de schoolleiding worden frequent lessen geobserveerd en beoordeeld. Hierdoor heeft de schoolleiding op individueel en op teamniveau zicht op de sterke en zwakke kanten van het didactisch handelen. Daarnaast is recent een interne audit uitgevoerd bij de unit. Dit resulteerde in een heldere analyse en duidelijke aanbevelingen.

Omdat de directeur na dit schooljaar afscheid zal nemen stelt hij een handboek samen met alle afgesproken procedures, werkwijzen en instrumenten. Zo moet de werkwijze in de organisatie worden verankerd.

KA2

Kwaliteitscultuur: sterk

Wij waarderen de kwaliteitscultuur als goed. Op de unit heerst een professionele kwaliteitscultuur en bestuur en management handelen transparant en integer. Het team werkt in samenwerking met de schoolleiding eensgezind aan verbetering van het onderwijs. Er is sprake van expliciet en effectief onderwijskundig leiderschap. Dit heeft een positieve uitwerking gehad op de kwaliteit, maar ook op het zelfvertrouwen van het team. Het team heeft haar bekwaamheden de laatste jaren sterk verbeterd en werkt volgens een eenduidige onderwijskundige visie op de verschillende lesplaatsen. Hierbij ondersteunen de teamleden elkaar. Dit is mogelijk omdat de docenten houvast hebben aan de heldere visie en aan de duidelijke criteria, die er op de unit gelden voor de kwaliteit van de lessen.

4 Reactie van het bestuur

De inspectie heeft op 18 maart 2019 een gedegen kwaliteitsonderzoek afgenomen bij de vestiging Speciale Lesplaatsen, de SLP.

Het rapport geeft naar onze mening een duidelijk en relevant beeld weer van de werkelijkheid. We zijn na de 1^e toekenning van de basiskwaliteit doorgegaan met het verbeteren van de onderwijskwaliteit en alles wat hier bij hoort en dat is gezien. Ten opzichte van het rapport (nov. 2017) heeft de SLP het onderwijsaanbod sterk uitgebreid. Zo is er nu ook voor leerlingen met internaliserende problematiek een passend onderwijsaanbod. Is er een cluster 4 afdeling gestart, een vijfde Pro-jaar en een Entreeopleiding binnen de Pro. Daarnaast is het Praktijkonderwijs gegroeid op pedagogisch en didactisch gebied en wordt het onderwijs waar het kan afgestemd op de doelgroep. Dat in dit kader de inspectie constateert dat het didactisch handelen aan de eisen voldoet en de leiding scherp zicht heeft op de ontwikkeling en de onderwijsbehoeften van onze leerlingen, doet ons dan ook deugd. Dat er aandachtsgebieden zijn is bijna vanzelfsprekend. Deze zijn dan ook terug te vinden in het schoolplan 2018-2022 van de SLP.

Dat onze leerlingen in de gesprekken zich veilig voelen en het SLP-team hier o.a. een veilige omgeving creëert is een mooie constatering. Juist voor deze doelgroep wil de SLP er zijn. Er is aan de herstelopdracht, de wettelijk vastgestelde eis m.b.t., het aanwijzen van een veiligheidscoördinator en een systematisch veiligheidsbeleid met een protocol seksuele intimidatie en een pestprotocol te voldoen al gewerkt en inmiddels is dit verstuurd aan de inspectie.

Wij zijn erg blij met het "goed" t.a.v. de kwaliteitscultuur. Dat de sturing van de schoolleiding doelgericht en succesvol is en de (onderwijskundige) kwaliteit daarin essentieel is geweest geeft ons vertrouwen naar de toekomst. De huidige directeur vertrekt maar zorgt voor een naadloze overdracht aan zijn opvolger. O.a. door een zorgvuldig samengesteld handboek SLP. Tevens zal de nieuwe directeur op een adequate manier worden ingewerkt. Deels door de huidige directeur, deels door de teamleider SLP, deels door de directeur van het leerlingvolgsysteem Doen In.

Als laatste punt vindt het bestuur het erg fijn dat het onderlinge teamgevoel en ondersteuning naar elkaar toe sterk gegroeid is en dat er een professionele kwaliteitsstructuur heerst waar bestuur en management integer met elkaar werken. Waar expliciet en effectief onderwijskundig leiderschap zorgt voor een positieve uitwerking op de kwaliteit en het zelfvertrouwen van het team.

Wij zien de toekomst van de SLP zonnig tegemoet. Een SLP waar leerlingen die net even wat meer of een andere manier van aandacht nodig hebben om zich te kunnen ontwikkelen tot een volwaardig lid van de (Bonairiaanse) maatschappij.